

Лише двоє богів варті поклоніння.
Шанс та електрика.

ПЕРШИЙ МІСЯЦЬ

Боже, пробач їм,
бо я не пробачу ніколи.

Річард де Зойса
«Страсна п'ятниця 1975»

Відповіді

Ти прокидаєшся з відповідями на питання, що їх ставлять усі. Відповідь — так, і відповідь — так само, як тут, тільки гірше. Більше ти вже не дізнаєшся. Тож можна просто знову заснути.

Ти народився без серцебиття, і твоє життя підтримував інкубатор. І навіть щойно з'явившись із лона матері, ти знав, яку істину Будда відкрив під деревом. Краще не народжуватися знову. Не завдавати собі цього клопоту. Варто було дослухатися до інстинктів і сконати в коробці, в яку тебе запхали. Та ти цього не зробив.

Тож ти програвав усі ігри, в які тебе змушували грати. Два тижні шахів, місяць у скаутському таборі, три хвилини регбі. Ти пішов зі школи з почуттям ненависті до команд, ігор і йолопів, що їх любили. Ти облишив мистецький курс, продажі, страхування та диплом магістра.

Всі ігри, грати в які тобі було нудно. Ти кидав усіх, хто бачив тебе голим. Відмовлявся від усього, за що боровся. І робив багато такого, про що нікому не розкажеш.

Якби в тебе була візитівка, на ній було б написано:

МААЛІ АЛМЕЙДА
ФОТОГРАФ. ГРАВЕЦЬ. НАВОЛОЧ

Якби в тебе був надгробок, на ньому було б написано:

МАЛІНДА АЛЬБЕРТ КАБАЛАНА
1955-1990

Та в тебе немає ні того, ні іншого. І в тебе не залишилося більше фішок. І ти знаєш те, чого не знають інші. У тебе є відповіді на наступні питання. Чи є життя після смерті? На що воно схоже?

СКОРО ТИ ПРОКИНЕШСЯ

Це почалося сто років тому, тисячу століть тому, та пропустимо всі ці вчора й почнімо з минулого вівторка. Того дня ти прокидаєшся з похміллям і порожньою головою, як і в більшість інших днів. Ти прокидаєшся в нескінченній залі очікування. Озираєшся навколо й розумієш, що це сон, і цього разу ти не проти почекати. Усе минає, особливо сни.

На тобі куртка-сафарі й вилинялі джинси, і ти не можеш згадати, як тут опинився. На тобі один черевик, а на шиї три ціпки й камера. Камера — твоя надійна «Нікон 3ST», хоча її лінза розбита, а бленда тріснула. Ти дивишся крізь видошукач, та бачиш лише бруд. Час

прокидатися, Маалі. Ти щипаєш себе й відчуваєш біль — скоріше тупий, ніж гострий.

Ти знаєш, як це — не довіряти власному розуму. ЛСД-тріп на концерті Smoking Rock Circus у 1973-му, коли ти три години обіймав дерево аралії в парку Віхарам-хадеві. Дев'ятигодинний покер-марафон, коли ти виграв сімнадцять лакхів, а потім програв п'ятнадцять із них. Стрілянина в Муллайтіву в 1984-му, коли ти сидів у переповненому бункері з нажаханими батьками й волаючими дітьми. Коли в дев'ятнадцять ти прокинувся в лікарні, не пам'ятаючи обличчя своєї Амми¹ й того, як сильно ти її зневажав.

Ти стоїш у черзі й горланиш на жінку в білому сарі за скляною стійкою. Хто ж ніколи не зривав лють на жінці за скляною стійкою? Точно не ти. Більшість ланкійців тримають гнів усередині, але ти любиш зчиняти гвалт.

— Я не кажу, що винні ви. Я не кажу, що винен я. Та помилки трапляються, хіба ні? Особливо в державних установах. Що ж поробиш.

— Це не державна установа.

— Мені байдуже, тітонько. Кажу ж, я не можу тут залишатися, мені треба відправити світліни. Це важливо.

— Я вам не тітонька.

Ти озираєшся навколо. Люди за твоєю спиною безладно тиняються поміж колон і стін. У повітрі висить туман, хоча ніхто, здається, не видихає диму чи вуглекислого газу. Це скидається на парковку без машин чи базар без товару. Тут висока стеля, її підтримують пілони, що височіють із довільними проміжками в просторій

¹ Амма (тамільська) — мати. — Тут і далі прим. пер.

залі. На протилежному боці видно великі двері ліфта, куди заходять і з яких виходять людські тіні.

Навіть зблизька фігури розмиті, у них густо напудрена шкіра, а очі світяться кольорами, не властивими смаглявим людям. На одних — лікарняні сорочки, на одязі інших — плями крові, декому бракує кінцівок. І всі горлянуть на жінку в білому. Вона, здається, говорить із кожним одночасно. Можливо, всі ставлять одне й те саме запитання. Якби ти був гравцем (а ти ним і є), ти б заклався п'ять до восьми, що це галюцинація, ймовірно, викликана щасливими пігулками Джакі.

Жінка відкриває великий реєстр. Вона байдуже оглядає тебе з ніг до голови.

- Спершу треба перевірити деталі. Им'я?
- Малінда Альберт Кабалана.
- Тільки один склад, будь ласка.
- Маалі.
- Ви знаєте, що таке склад?
- Мал.
- Дякую. Релігія?
- Атеїст.
- Як необачно. Причина смерті?
- Не пам'ятаю.
- Час смерті?
- Не знаю.
- Айоу¹.

Рій душ насуває щільніше, докоряючи та дошкуляючи жінці в білому. Твій погляд падає на бліді обличчя, запалі очі на розбитих головах, примружені від люті,

¹ Це вигук, що вживається в країнах Південної Азії на позначення ряду емоцій.

болю й розгубленості. В їхніх зіницях відбиваються синці та струпи. В очах — суміш коричневого, синього та зеленого, та всі вони тебе не помічають. Ти жив у таборах для біженців, ходив опівдні на вуличні базари та засинав у переповнених казино. Людський натовп — не надто мальовниче видовище. І цей натовп тисне на тебе й відсуває геть від стійки.

Ланкійці не вмюють стояти в чергах. Якщо не вважати чергою аморфну криву з багатьма кінцями. Схоже, це місце збору для тих, хто має запитання про власну смерть. Тут багато стійок, і роздратовані відвідувачі горлянуть, викрикуючи образи на адресу тих, що за ними. Погойбічний світ — це податкова служба, де кожен вимагає знижки.

Тебе відштовхує Амма з маленькою дитиною на стегні. Дитина дивиться на тебе так, наче ти розбив її улюблену іграшку. Волосся матері покрите кров'ю, що стікає і забруднює її сукню та обличчя.

— А де наш Мадура? Що з ним сталося? Він був на задньому сидінні. Він побачив автобус раніше за водія.

— Скільки ще разів вам казати, пані? Ваш син досі живий. Не хвилюйтеся, порадійте за нього.

Це каже чоловік із афрозачіскою за іншою стійкою, одягнений у білу робу, схожий на Мойсея з Біблії в коміксах. Його голос хлюпає, наче океан, а очі — блідо-жовті, як збиті яйця. Він повторює назву минулорічної найдрагівливішої пісні, а потім відкриває власну облікову книгу.

Ти робиш іще один знімок — те, що ти робиш завжди, коли не знаєш, що ще робити. Ти намагаєшся охопити цю парковку хаосу, та бачиш самі лише тріщини на об'єктиві.

Одразу видно, хто тут працює, а хто — ні. Перші тримають реєстри й стоять, усміхаючись; в останніх роз-

гублений вигляд. Вони крокують, потім зупиняються й вдивляються в нікуди. Деякі крутять головами й го-лосять. Співробітники не дивляться ні на що конкрет-но, особливо — на душі, яких консультують.

Зараз був би ідеальний час, щоб прокинутися й усе забути. Ти рідко пам'ятаєш сни, і, чим би це не було, шанси запам'ятати це менші за флеш або фул-хаус. Ти пам'ятатимеш, що був тут, не краще за те, як учився ходити. Ти вжив щасливі пігулки Джакі, і це просто тріп. А чим же іще це може бути?

І тоді тобі в око впадає постать, що сперлася на ви-віску в кутку, одягнена в щось подібне до чорного сміт-тевого мішка, не схожа ні на персонал, ні на відвідува-ча. Фігура оглядає натовп, і її зелені очі сяють, наче в kota під світлом фар. Вона кидає погляд на тебе й три-має його довше, ніж слід. Голова киває, а очі не розри-вають контакту.

На вивісці над фігурою написано:

НЕ ЙДІТЬ НА ЦВИНТАРІ

А поруч із нею знак зі стрілкою:

→ ПЕРЕВІРКА ВУХ НА СОРОК ДРУГОМУ РІВНІ

Ти повертаєшся до жінки за стійкою і пробуєш знову.
— Це помилка. Я не їм м'яса. Курю лише п'ять ци-гарок на день.

Жінка здається тобі знайомою, певно, як і їй твоя брехня. На мить штовханина немов припиняється. На мить здається, наче існуєш лише ти.

— Айоу! Я чула всі ці виправдання. Ніхто не хоче йти, навіть самогубці. Гадаєте, я хотіла помирати? Моїм донькам було вісім і десять, коли мене застрелили. Та

що поробиш? Скарги не допоможуть. Наберіться тер-піння й чекайте своєї черги. Пробачте, якщо можете. У нас не вистачає персоналу, і ми шукаємо волонтерів.

Вона підводить голову й підвищує голос на чергу.

— У вас усіх є сім Місяців.

— Що таке Місяць? — запитує дівчина зі злама-ною шиєю. Вона тримає за руку хлопчика з розбитим черепом.

— Сім Місяців — це сім ночей. Сім заходів сонця. Тиждень. Часу більше ніж достатньо.

— Я думав, Місяць — це місяць.

— Місяць — завжди там, навіть коли його не видно. Ви думали, він перестає обертатися навколо Землі ли-ше тому, що у вас зупинилося дихання?

Ти нічого із цього не розумієш. Тож пробуєш інший підхід.

— Погляньте на цей натовп. Мабуть, усі вбивства сталися на півночі. «Тигри» та армія вбивають цивіль-них. Індійські миротворці починають війни.

Ти озирался й розумієш, що ніхто тебе не слухає. Очі й надалі тебе ігнорують і виблискують своїми бла-китно-зеленими відтінками. Ти шукаєш поглядом фі-гуру в чорному, та вона зникла.

— Не лише на півночі. Тут також. Уряд бореться з Народним визвольним фронтом, нові тіла прибувають весь час. Я вас дуже розумію. Ви, мабуть, зараз зайняті. Я розумію.

— Зараз? — жінка в білому хмуриться й хитає голо-вою. — Щосекунди новий труп. Іноді два. Вам уже пе-ревірили вуха?

— З моїм слухом усе гаразд. Я фотограф. Я — єдиний свідок деяких злочинів. Я потрібен живим.